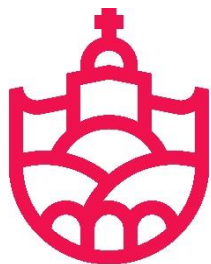

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

Frenštát pod
Radhoštěm

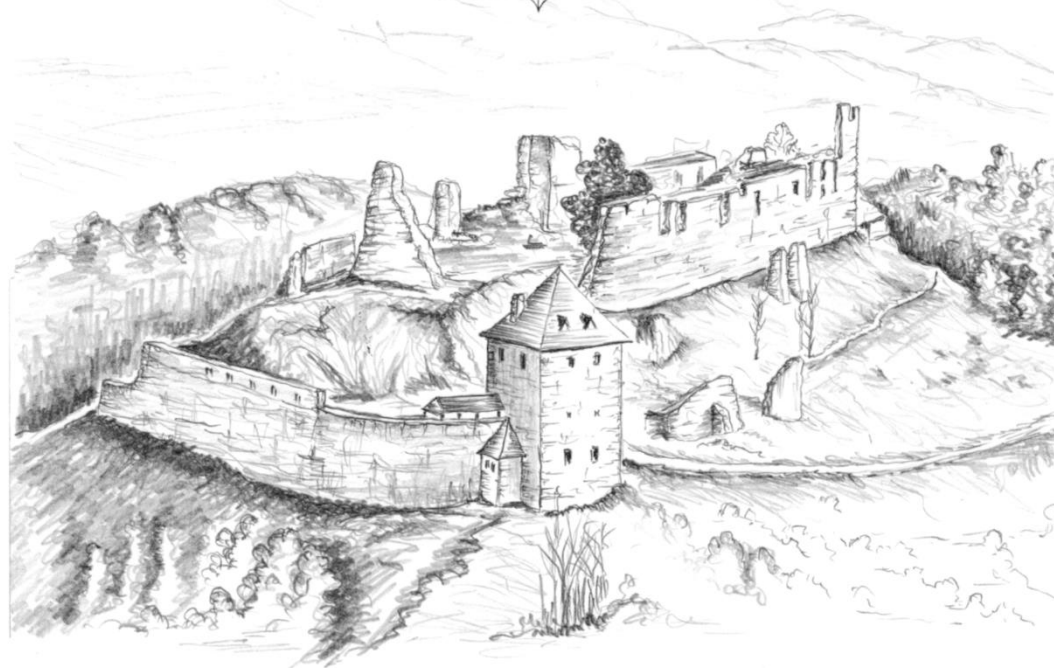

Obec Čeladná

www.komo.cz

Lašský dostavník

Ročník.....15

Rok.....2025

2
Léto

Obec Baška

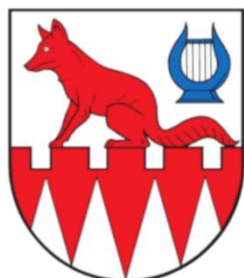
Obec Dobrá

SENÁT

PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkujeme za příspěvek a podporu paní senátorce
RNDr. Heleně Pešatové.

Obec Hukvaldy

**OBEC
OSTRAVICE**

Obec Krmelín

www.beskydskalikerka.cz

Obec Metylovice

Město Paskov

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

Obec Raškovice

Obec Stará Ves nad Ondřejnicí

KAPITOLA
KNIHKUPECTVÍ

Obrázek na obálce (Starý Jičín)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	4
Čtyři v jednom (P. Kollárová, LKPB)	12
Žhavý letní večer; Je po bouřce (D. Zápalková).....	13
Čas běží; Ke břehu (B. Vidura)	14
Setkání literátů U Čendy v Hodoňovicích (D. Zápalková).....	15
Kniha Laši a Lašsko M. Pastrňáka - recenze (Z. V. Krulikovský)	16
Homo neandrtalis - jeskyně Obłazowa (Z. V. Krulikovský)	18
Zahada vyřešena (Z. V. Krulikovský)	19
Fotodokumentace	20
Osobnosti Velkého Lašska - Libor Radimec (A. Krulikovská).....	22
Ódrovi Łysohorskemu in memoriam (O. Tlučková)	28
Beethoven w pustyni (Ó. Łysohorsky)	29
Korpulentní žena; Chci ještě (R. Šatánková).....	30
O Oldřichu Štěpánovi - 1. část (P. Žižka).....	31
Pozvánka na Cyrilometodějskou pouť.....	35
Slunko vychodilo (F. Pituchová)	36
Koláče s borůvkama! (R. Žvak)	36
Kalendario léto 2025	37

Vážení čtenáři,
meteorologické léto se opravdu přihlásilo sluníčkem, ale i bouřkami. Vraceli jsme se zrovna z jihu Moravy (z Bořetic), celá Morava byla zalitá sluncem. Jaro však bylo vcelku studené, v půli května jsme byli na Slovensku pod Vysokými Tatrami, které byly bílé. Když jsme se vrátili pod Beskydy, tak doma bylo ještě hůř... V Kateřiněch, kde jsme otevřeli Poodří, pršelo a foukalo. Ale výšlapy nám vyšly. Na 1. máje bylo slunečno, 8. května také. Před námi je léto, zatím je horko, bouře a lijáky s kroupami... Medard (Svatodušní svátky) však hlásí ochlazení... ach, jo.

Letní vydání lašského dostavníku je v tradiční podobě – události končícího jara, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Co nás v létě čeká, to se dozvíte v kalendáriu. Budou to akce tradiční, některé i mimořádné.

Letní vydání Lašského dostavníku vychází v plném rozsahu. Naši stálí dobrodinci zaslali peněžitě dary, někteří oslovení mlčí, ale co se dá dělat... třeba vypijí za ušetřené peníze víc piva Radegast – a tím posílí jednoho z našich hlavních mecenášů! Dostavník vychází i v plném nákladu. Všem dárcům moc děkujeme za přízeň a podporu.

Na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout
z našich stránek **www.lassko.eu**.

Na nich a také na Facebooku či Instagramu Království lašské,
bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do podzimního čísla posílejte nejpozději do konce srpna 2025!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

Co se stalo, přihodilo

16. března (neděle): 3. vlastivědný výšlap – Skalická strážnice, tvrz v Dobré.

Vyšlápli jsme od frýdeckého vlakového nádraží k Ostravici, přes lávku kolem Krmítka, po levém břehu řeky ke staroměstské lávce, Starým Městem k polní cestě a k přehradě Baška. Tam jsme se ve zděném bistru osvěžili, díky ochotnému vedoucímu, který nám otevřel o něco dřív. Dále jsme šlapali proti proudu Bašice, přes lávku nahoru kolem kravína ke Skalické strážnici. Výhled do krajiny byl docela dobrý, i když počasí bylo proměnlivé. Zastavili jsme se na chvíli u kostela sv. Martina, pokračovali nahoru na Vrchy, pak k řapíku, dolů blátivou cestou na Kamenec k Morávce, u restaurace Zanzibar po lávce na pravý břeh řeky. Čekal nás nepříjemný rozblácený terén - v nedávné době byly upravovány břehy. Prošli jsme kolem míst, kde stávala tvrz v Dobré, později již lepší stezkou dál k Novým Dvorem. To již svítilo sluníčko, když jsme na sídlišti navštívili restauraci Vlasta. Tam od nedávné doby výtečně vaří Vlád'a Tomis. Pivo Radegast i všechno ostatní bylo super – včetně velmi vstřícné obsluhy.

Start 3. výšlapu, foto A. Glac

Kalendario léto 2025

5. července (sobota):	Zahájení výstavy spolku výtvarníků Petra Bezruče – ZŠ Ostravice v 10 hodin.
5. července (sobota):	Cyrlometodějská pout' na Lašském Řípu – od 14 hodin.
6. července (neděle)	<i>si připomínáme 120 let od narození básníka velkého lašského buntyře Āndry Lysohorského (PhDr. Ervina Goje), rodáka z Frýdku.</i>
13. července (neděle):	7. vlastivědný výšlap - Starý Jičín
18. července (pátek)	<i>si připomínáme 110 let od narození výtvarnice a pedagogy Elišky Servátkové, rodačky z Českého Těšína, která žila ve Frýdku, kde také vyučovala na Lidové škole umění.</i>
18. července (pátek):	Posezení u cimbálu, zahrada Hostince U Čendy - od 17 hodin.
9. – 16. srpna:	<i>Vandr Královské družiny po stopách praotce Čecha a Lecha</i>
24. srpna (neděle):	8. vlastivědný výšlap - Štramberk
30. srpna (sobota):	Gulášfest, areál přehrady Baška – od 10 hodin.
30. srpna (sobota):	Historické slavnosti u frýdeckého zámku (GIGULA)
7. září (neděle):	Pout' v Hodoňovicích.
7. září (neděle):	9. vlastivědný výšlap - Landek
28. září (neděle):	Pout' v Bašce.
28. září (neděle):	Horolezecký výplaz na K1 v Krmelíně

Slunko vychodilo

Slunko vychodilo, stříbro rozhodilo na rosu.

Hlavu položila kopretina bílá, pod kosu.
Děvča hrabě vzalo, pokos roztřepalo na seno,
potem seno proda, penízky odkloda na věno.

Oči vyhlídaly, dlaně přivítaly Janička.
Ruže zčervenala, červěň rozdávala na líčka.
Vešli do izbečky, tam si huběnečky dávali.
Z mirty haluzečky na dvoje věnečky lamali.

(Františka Pituchová – Pozbirane po našimu)

Koláče s borůvkama!

Pozvala mě moje známá
na koláče s borůvkama.
Když jsem přišel, vonělo to,
ona totiž ještě pekla.
Opojen tou libou vůní,
slina mi od huby tekla.

Když je z trouby vyndávala,
nešika je rozsypala.
Ze země je sežral v mžiku
párek jejich jezevčků!

Nevím, kam jsem rozum dal?
Já si tu nešiku vzal!

(Radek Žvak – Prosté rýmováčky)

26. března (středa): 2. čtení Lašské čítanky v Kapitole.

Autorka Lašské čítanky Radana Šatánková zorganizovala akci v knihkupectví Kapitola v Místku ve spolupráci s Janem Becherem (provozovatel prodejny). Pozvala řadu spoluautorů, lašského krále s družinou, Kapitola byla zcela zaplněna. Jan Becher uvítal početné publikum a program mohl začít. Recitace a čtení se ujali dva členové České scény Těšínského divadla – herec, režisér a emeritní šéf Miloslav Čížek, Adéla Krulíková, a také samozřejmě Radana a další přítomní, zazněly lašské písničky z moravské i slezské strany regionu. Celý pořad měl velmi pozitivní ohlas.

Radana a Lašská čítanka, foto K. Vachalová

Pěje Zdeňka Viluš, děvčata a M. Čížek se jen usmívají,
foto K. Vachalová

6. dubna (neděle): 4. vlastivědný výšlap – Lašská naučná stezka „Šostýn“.

Toho dne bylo velmi větrné a studené počasí, ráno minus 2 stupně, tak jsme oproti původního plánu udělali změnu. Vyšlápli jsme ze stanice Frenštát město po žluté značce údolím Lubiny, pak vzhůru lesem na Janíkovovo sedlo kolem statku rodověrného statku pana Boháče, bohužel již zcela opuštěného... Ze sedla jsme pokračovali odbočkou k Šostýnu, to už bylo povětří lepší, po krátkém odpočinku pak dolů do Kopřivnice. V restauraci Pod Šostýnem (u stadionu) jsme poobědvali, jako vždy tam vše bylo výborné. Domů jsme se pak vraceli opět vlakem ze st. Kopřivnice.

Hradby Šostýna, Zdeň a Tonda

Na Šostýně, foto J. Bužek

**Obec Metylovice
a Království lašské z.s.**

srdečně zvou všechny občany
z Laška i širého okolí

5. července 2025 na Metylovský Čupek
kde se uskuteční

CYRILOMETODĚJSKÁ POUŤ

Program:

**14:00 - zahájení slavnosti starostou obce Ing. Lukášem Halatou
a lašským králem Zdeňou Vilušem Krulíkovským**

**14:10 – Bohoslužba slova ke cti patronům Moravy a Slezska
sv. Cyrila a Metoděje za účasti P. Mgr. Václava Gandery**

**14.30 – Lašský král a jeho družina (soubor Gigula) v pořadu
lidových písniček z celé osvobozené vlasti (80 let od ukončení války)
„Zazpívajme všecy spolem“**

**Občerstvení zajištěno – lašské placky od Vládě Tomise,
pivo, nealko aj. v budce Hanky Šimkové!**

bratřenci na svatbě Fanuše 2. 3. 1957

Olda čaroděj – 50

Konec první části – pokračování přístě.

Oldřich Štěpán

14. dubna (pondělí): Jarmark ve frýdecké knihovně.

Městská knihovna ve FM pořádala Velikonoční jarmark, kde také vystoupili členové souboru Gigula Hana Jamrozová, Adéla Krulíková, David Kupka a Zdeňka Viluš Krulíkovský. V jejich podání zazněly Lašské písničky z Frýdecka i Místecka.

Ve frýdecké knihovně, foto K. Vachalová

1. května (čtvrtek): Laško-valašské setkání u Radegasta.

Již tradiční prvomájové setkání U Radegasta na Radhošti se uskutečnilo za krásného počasí. Již před startem na Pustevnách u Libušína se shromáždili turisté z různých regionů nejen naší vlasti, ale i ze Slovenska a Polska. V družině byl také host až z daleké Panamy prof. Štěpán Žilka, ambasador Království lašského pro Latinskou Ameriku. Zazněla Lašská hymna, popěvek Laši-Valaši jedna rodina, zvesela jsme pak vyšlápli vzhůru. U sochy Radegasta přibylí další příznivci, zpívalo se tam ještě dobrou hodinu. Pak pozval lašský král všechny do restaurace Lanovka, kde od 14. hodiny pokračovalo veselí...

7. května oslavil osmdesátiny Ing. Miroslav Fajkus vernisáží svých fotografií ve frýdeckém zámku. V rytířském sále proběhl slavnostní akt, na kterém zazpívali Hanka Jamrozová a Zdeňka Viluš Krulíkovský lidové písně ze sbírek Leoše Janáčka.

8. května (čtvrtek): 5. vlastivědný výšlap – Hradisko Myslík.

Jak už bývá také naší tradicí, vždy 8. května vyrazíme pěšmo na Palkovické hůrky k „Pochodu vítězství“. Tentokrát z Chlebovic od kostela sv. Cyrila a Metoděje po žluté a pak modré značce až na Kubánkov, kde byla občerstvovací zastávka, pak zase po žluté, ze které jsme odbočili doprava na pozůstatky strážního hradiska Myslík. Počasí nám velmi přálo, stezka kamenitým terénem byla namáhavá, ale stála za to. Kousek jsme se vrátili, sešli dolů do údolí kolem osady Rybí, nakonec po cestě k Hukvaldům. U památníku Leoše Janáčka Zdeňka Viluš zazpíval „Dyž sem ja šel kolem dvorka“. V hotelu nás čekala „posilka“, spokojeni s krásným výletem jsme se autobusem vraceli do Frýdku-Místku.

Jdeme k hradisku, foto J. Bužek

Po předání dokumentace se skupina rozešla ke svým útvarům, Olda samozřejmě do Havlíčkova Brodu. Po měsíci – to bylo v září 1955 měli odejít do civilu, ale opět nastala změna. Z důvodů „kontrarevolučních“ událostí v Maďarsku byla celému útvaru letectva prodloužena vojenská prezenční služba o jeden rok. Jistě jim to moc milé nebylo, ale vojna je vojna. Nicméně po vánočních svátcích 1955 byli do civilu propuštěni.

Olda si vyřídil zrušení zaměstnání u VOKD a nastoupil do vysněné konstrukce v Tatře Kopřivnice. Tam začal pracovat v oddělení Jednoúčelových strojů. Byly to stroje určené pro technologický sled operací opracování součástek nákladních automobilů. Hned v prvních letech po nástupu navrhla skupina konstruktérů unikátní poloautomatickou linku na opracování motorových skříní řízenou elektrickými obvody. Unikátní způsob řízení navrhl Olda tak, že předepsaný cyklus proběhl plně automaticky. V té době to byla první obráběcí linka tohoto typu v Československu a kolektiv konstrukce byl navržen na udělení řádu práce. Ten jim udělen nebyl, poněvadž nikdo, včetně vedoucího konstrukce, nebyl členem KSČ.

Při této práci navrhl i několik nových originálních řešení, na která mu byly uděleny patenty.

Čs. filmový týdeník zpracoval provedení této linky, a Olda v tomto dokumentu účinkoval jako jeden z hlavních aktérů. Čs. televize nedávno tento dokument předváděla.

Při reorganizaci útvarů v Tatře přešel Olda z konstrukce technologie do vývoje – konstrukce osobních vozidel, kde se podílel na modernizaci vozidla T 603 a pak na vývoji nového typu T 613. Tam pracoval až do důchodu v roce 1991.

Bratranec Olda po učební době, školy v Šumperku, práce na šachtě v Ostravě a ukončení vojny bydlel doma u rodičů, a to po dlouhých osm let. Tato doba však u něho znamenala mezeru v poznávání lidí a vesnice. Teprve po návratu z vojny měl možnost toto doplnit.

K tomu měl výjimečnou příležitost u svých bratranců, kteří si velice rozuměli.

V zakoupeném autě navštěvovali různé zábavy a akce jako třeba i Strážnické slavnosti. Byla to prostě nerozlučná trojice. S mým bratrem Fanušem Žižkou měli třeba natrénovanou sestavu akrobatických cviků při společné jízdě na kole, kterou obdivoval kdekdo.

Bezstarostná doba však pomalu končila. Oženil se Fanuš Žižka i Ruda Babinec a Olda pak též.

Po maturitě – to bylo právě v roce 1953, kdy nás vládnoucí strana překvapila peněžní měnou - pracoval na šachtě Stalin 2 v Ostravě – Heřmanicích. Bydlel na sídlišti Bělský les a do zaměstnání to měl přes celou Ostavu – tramvají k divadlu, pak autobusem na Slezskou a zbytek přes pole do Heřmanic pěšky.

Odvedenci – regruti v roce 1952

Brzy však došlo i na povinnost vykonání vojenské služby. Povolávací rozkaz zněl na nástup k vojenskému útvaru - tehdy privilegovanému letectvu – letiště Hradčany u Mimoně. Bylo to strategické letiště, které po vstupu sovětských vojsk v roce 1968 obsadila tato armáda. Po základním výcviku byl odvelen na letiště v Havlíčkově Brodě k absolvování poddůstojnické školy. Po ukončení však u útvaru nezůstal. Byl vybrán jako jeden z odborníků různých profesí armády ČSR pod velením tehdejšího ministra národní obrany Čepičky, k vypracování dokumentace vojenských objektů.

Na úkolu pracovala celá odborná projekční skupina u Vojenského projektového útvaru v Českých Budějovicích celý rok až do poloviny roku 1955.

Velkým privilegiem všech vojáků této odborné projekční skupiny byl dokument vydaný MNO a to volný pohyb. Mnozí tomu asi nebudou rozumět. Je dobré si uvědomit, že v té době mělo jen několik vojáků vycházky z kasáren a to pouze ve středu, sobotu nebo v neděli. Jinak měli zaměstnání od budíčku přes ranní rozvíčky, výcvik, služby až do večere, čepobití, večerku s případnými prohlídkami.

Projekční skupina měla po pracovní době, která trvala od 8 do 16 hodin, volno a mohli se pohybovat kdekoli – zajít na pivo či za svými děvčaty a pod. Dostávali proplacenou stravu a k tomu žold. Ubytování byli na letišti u roty, ale bez služeb.

17. května (sobota): Kateřinice – Otevírání Poodří.

Na hřišti v Kateřinicích při této příležitosti vystoupil lašský král se souborem Gigula v pořadu „Odujalajne, u nas je to fajne“ – písničky z celého regionu od Poodří až k hornímu toku Ostravice a rázovitý humor z lašsko-ostravského regionu měly u publika velmi dobrý ohlas. Počasí sice moc neprálo, ale všichni se i tak dobře bavili.

Gigula v Kateřinicích, fotogalerie obce

Hanka Jamrozová, v pozadí R. Pobuda a A. Krpec, fotogalerie obce

22. května oslavil 75. narozeniny „vice minister sportu a tělovychovy Kralovství lašského“ - fotbalista Libor Radimec, dlouholetý hráč Baníku Ostrava (tři krát MISTR LIGY, olympijský vítěz z roku 1980, několikanásobný reprezentant ČSSR.

31. května (sobota): Den vína v Bořeticích.

Na Den vína v Bořeticích opět zavítal lašský král Zdeňka Viluš I. s družinou (Hanka, Emilka a Michal Jamrozovi, Adéla Krulíková, Jindřiška Pobudová a Radim Pobuda). Naplněna byla opět Partnerská smlouva mezi Lachy a moravskými Slováky z roku 2008. Při zahájení zazněla hymna Svobodné republiky Kraví hory, Laši zapěli hymnu Lašska a vše mohlo začít. Procházení sklípků, ochutnávky vín a zpívání písniček – ze Slovácka, Lašska i jiných regionů. A nakonec tradiční posezení ve sklípku U Surmanů. Nádherné počasí, přátelská atmosféra – to vše až do pozdních hodin.

Velkopavlovické ženy posílené lašskou družinou, foto J. Pobudová

O Oldřichu Štěpánovi

Píše bratranec Pavel Žižka.

Narodil se mé tetě a strýcovi 13. dubna 1931. Bydleli v domě č. 75 vedle Kutáčů a tam prožil **Olda Štěpán** celé své mládí až do roku 1960, kdy se oženil a přestěhoval k manželce do Štramberka - po roce pak do Kopřivnice, kde bydlí dosud.

Jeho první obrázek mám ze společné fotografie svatby naší tety Suchánkové, která se konala 5. května 1934. Drží ho v náručí jeho tatínek.

Již od svých dětských let se spolu se svým nejlepším kamarádem Láďou Vincovým-Kahánkem zajímali o elektřinu a vymýšleli různé přístroje, jako radia zhotovená z krabice od bot s vystřiženým otvorem osvětleným žárovkou a stupnicí zhotovenou pomocí motouzů a poháněnou korkovými špunty. Na skutečné funkční přístroje došlo až po vyučení elektrikářem. Na doporučení vyučujících se přihlásil studovat Vyšší průmyslovou školu elektrotechnickou do Šumperka - v té době v roce 1949 jedné z mála odborných škol.

před domem č. 48 - u Vinců

Studium absolvoval jako podnikový žák Tatry Kopřivnice, takže dostával na jeho financování měsíční příspěvky a tím jeho rodina neměla starost o zajišťování finančních prostředků.

V období prvních prázdnin v roce 1950 se spolu s celou třídou zúčastnil výstavby tehdejšího veledíla NHKG – nové huti Klementa Gottvalda v Kunčicích a částečně i na výstavbě hutě v Trinci. Pracovali, vlastně „dřeli tam jak koně“ zadarmo - tak jak to bylo tehdy zvykem.

KORPULENTNÍ ŽENA

Korpulentní žena, plná ladných křivek,
způsobuje zvláštní vlnění,
podléhá jí vodní hladina i obilí,
v každé linii je umění.

Má srdce plné ohně
ta korpulentní žena
svůj smích, vtip a sex-appeal;
kdo neokusil její něhu,
jako by nápoj lásky nevypil.

Korpulentní žena

svůj šarm umí nosit.
O její pozornost
smíš poníženě prosit.

Její ňadra jsou obláčky
a boky tvoří zatačky
do pásma nebezpečí.
Tak zanech strachu řečí,
prohledej celý svět.
Korpulentní žena
- s podmanivým altem -
je nejkrásnější dar a květ.

CHCI JEŠTĚ

Zaslechnout lásku v chvění,
první dotek rtů, to pošetilé snění.

Naděje mě k tobě sklání.
Chci procházet se pro štěstí
po přepršce na náměstí,
šílená láska,
bez váhání.

Radana Šatánková

3.června (úterý): „Zpívejte, lidičky“ ve Vlasti v Místku.

Senioři ČR, Městská organizace Frýdek-Místek uspořádala tradiční setkání seniorů ve Vlasti v Místku. Po krátkém úvodu předsedy Ing. Dalibora Kališe vystoupila Lašská umělecká společnost GIGULA v pořadu „Zpívejte, lidičky“. Zazněly zlidovělé písničky a kuplety ze zpěvoher Rudolfa Piskáčka, Karla Hašlera aj. českých autorů. Hana Jamrozová, Adéla Krulíkovská, David Kupka, Radim Pobuda a především Zdeňka Viluš Krulíkovský pobavili publikum zpěvem i humornými scénkami. Odměnou jim byl závěrečný potlesk přítomných.

Piráta Moreno-Zdeněk, foto V. Šatánková

8. června (neděle): 6. vlastivědný výšlap – Starý Těšín (Archeopark).

Meteorologové hlásili, že nám počasí nebude přát. Přesto se nás deset potkalo ve vlaku na Těšín, kde jsme přestoupili na vlak do Louk nad Olší. Po cyklostezce jsme pak kráčeli směrem do Albrechtic. Cesta vedla kolem trati, ale krásnou krajinou, celou dobu ovšem poprchávalo. V obci jsme se před deštěm schovali do hostince U Dubu, kde jsme si dali výborné občerstvení, a jelikož nepřestávalo pršet, tak jsme se vydali vlakem do stanice Chotěbuz. Tam jsme navštívili nově zrenovovaný Archeopark, který nás pozitivně překvapil. Prohlídku jsme sice absolvovali v dešti, ale byla velice zajímavá. Vlakem jsme se pak navrátili zpátky do Frýdku-Místku.

Čtyři v jednom,

tak by se mohl nazývat páteční podvečer 23. května 2025 v rockovém klubu Big Jack v Ostravě Třebovicích, kde pro nás připravila autorské čtení Štěpánka Běla Houbková, členka Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek (LKPB), která se při svém vstupu mezi literáty nejprve prezentovala krátkými básněmi. Později, zhruba před pěti lety, jsem obdržela v emailové příloze Štěpánčinu první krátkou povídku a já poznala, že v próze se Štěpánka takřikajíc našla. Přibyly další, které byly publikované ve sborníku Literáti na trati, jehož patronem je člen Obce spisovatelů ČR František Tylšar. Po získání ocenění v soutěži Havran - o nejlepší českou detektivku - bylo Štěpánce nabídnuto vydání knihy detektivních povídek v nakladatelství Moba. Žánr, který patří k autorčiným nejoblíbenějším.

Nejen o tom všem bylo autorčino čtení, kde vystoupil jako host ostravský básník a prozaik Zdeněk Hledač, který se navíc ujal role moderátora. Příjemnou atmosféru doplnila ostravská skupina Šmydli boys a zábavná divácká soutěž.

Sourozenci Štěpánka Běla Houbková a Zdeněk Hledač jen potvrdili skutečnost, že literární klub Petra Bezruče je skupinou mnoha talentovaných lidí, které spojuje psaní a další směry umění, které jsou pohlazením na duši v dnešní hektické době.

Za literáty LKPB Pavlína Kollárová

Sourozenci Štěpánka a Zdeněk, foto archiv LKPB

Beethoven w pustyni

Óndra Łysohorsky

Wečernim mračném še pustynia kryje.
Padaju krapy na samotu cest.
Padaju z megafóna melodyje.
Do kérych zémi a do kérych měst?

Co še w tych zémiaich a w tych městach budzi?
A jako hróza rozplašila sén?
Co spjéwo wéčne sérco twórčich ludzi
na kraju pušči w monologu ryn?

A jedén opřél še o branu dwora.
Widzi daleky obraz w přešłym mjéru.
Dešč zmywo plačky se zawřétych oči.

Dziwoko hybke pérsty po klawiru.
Ta sama melodyja. Čicho wkroči.
Před okném rosne k mračném Łyso hora.

Óndra Łysohorsky **nepsal polským pravopisem**. Snažil se vytvořit vlastní zápis slezské laštiny. Chtěl se odlišit od českého psaní, byl přesvědčen, že „PRAHA“ utiskuje Lachy-Slezany víc, než tomu bylo za Rakouska. Ujistil ho k tomu postoj českých politiků (Kopecký, Nejedlý aj.), kteří proti němu brojili v době okupace, i po ní, zejména v padesátých letech. Když se začtete (bez předsudků) do jeho laštiny, zjistíte, že je to opravdu „echt po našimu“... Například čárky nad *é* čteme jako *i*, *ś* není *š*, ale měkké *s*, atd...

Z. V. Krulíkovský

Ódrovi Łysohorskemu in memoriam

Poslechni se, synku z Frydku,
ty moje levity:
Nacoś byl v tym swoim psańu
taky zauvżity,
polsky pravopis po cely
żivot v oblibě mil,
dyt zpřeżky už Mistr Jan Hus
hačkami nahradil?
Polsky paterek v kostele
luďum něbyl mily,
napisy na křiżach, gvelbach,
se jim nělubily,
byli jisti, gdo tak piše
s Polokami peče,
jak ho tu něuzņovaju,
do světa utěče.
A tak včil cuze narody
v překladach tě znaju
Slezani, jak zje vażeny,
potuchy němaju!
A co Češi, Moravani?
Něrozumjo tymu,
bo o Slezsku to nasklodol,
naš bard „ponašimu“.

(Olga Tlučková - Z našeho kraja)

Žhavý letní večer

tráva krčí se
pod tíhou
roztoužených těl
zadýchané doteky lásek
zůstávají rozprostřeny
do svítání
stačí se dívat k obzoru
a snít ...
Nutno projít
spletencem polních cest
nabrat sílu
jitřní vláhy
zaposlouchat se
do tajemných znamení
života
roztáhnout křídla
a nechat se nést ...

Je po bouřce

vzduchem zmateně
létají ptáci
v tajemných hlubinách
čarují sny ...
Vzduchem osciluje napětí
vysoké tóny
sférické harfy
radostně prosvětlují
den
Konec temně tichého
bezčasí ...

Dajana Zapálková

ČAS BĚŽÍ

Dnes z povzdáli a zítra blíže
znějí hlasy od refýže

a do toho bití zvonů
směsice tónů z věží

ale čas běží
a zastavit se nedá
i když se vítr zvedá

občas se svět otočí
a z očí jiskra přeskočí.

dnes z povzdáli a zítra blíže
znějí hlasy od refýže.

Bohumír Vidura

KE BŘEHU

Ke břehu směřují plavci i lodě
po divoké vodě ve vidění
které promění představu ve skutečnost
a bloumat nebudou ale dobudou
neskončí s ostudou ani mezi vraky
ale spíše ptáky kteří se vrátili
hbitě mezi mraky.

Bohumír Vidura

A: A nechat jim tu volbu.

L: Nechat jim volbu, ano. Samozřejmě někdy poradit nebo nasměrovat... trošku... Ale nutit, to vůbec ne.

A: A hrozně důležitá myšlenka je dělat věci s radostí.

L: Přesně tak. Je strašně krásné, když živíte rodinu a děláte to, co vás baví.

A: A myslím, že je údělem každého člověka tohleto hledat.

L: Tak.

A: Ale ještě jste řekl, že jste obětoval všechno fotbalu. Manželka určitě musela být statečná.

L: Byla, klobouk dolů. Protože vychovávala dvě holky a my jsme zrovna v té době měli období, kdy jsme hráli velmi dobře a jezdili jsme po celé Evropě. Hráli jsme poháry, teď to národní mužstvo, olympijské, čili byl jsem hodně venku, ale když jsem se vrátil, tak jsem byl hodný. /*Smějeme se.*/ Samozřejmě po zápase, hodně jsme vyhrávali, tak jsme vřdycky zašli na nějaký ten džbánček vína nebo pivo, ale když nebylo nic, tak jsme byli hodní. Všichni.

A: Ale tak to k tomu patří, ta banda to potřebuje.

L: Patří. A to bylo i tím, že i ten kolektiv tenkrát byl kolektiv. Tenkrát jsme hráli pět let nebo možná ještě déle pořád všichni stejní. My jsme měli furt stejný manšaft. A to byla ta parta, která vznikla, a pak jsme byli dva roky nejlepší v republice. Osmdesát jedna - osmdesát dva.

A: Ty dobré party jsou taky vzácnost.

L: Hodně. Protože v té cizině si každý hledí svého. Trénink, se to rozejde a konec. Zápas, rozchod a konec. Každý svoje. Ono už je to teď i tady. Ale kdysi jsme byli parta. Kdysi jsme patřili Ostravě my a Ostrava nám.

A: A taky ty manželky musí vědět, že si berou sportovce, že jo.

L: Přesně tak. Musí být tolerantní, hodně tolerantní.

A: Ale je hezké, když už si ten sportovec tu rodinu zakládá, že si jí pak váží. Je to vřdycky o dvou lidech.

L: Tak tak. Musí být tolerantní oba.

A: Myslíte, že to bylo vyloženo tou partou, nebo tím, že byli ti kluci odtud?

L: Je pravda, že tam byli kluci všichni tady z okolí a vážili si toho, že můžou hrát za Baník. A dělali pro to všechno. My jsme si dělali legraci ze sebe. Nikdo se neurazil nebo něco takového. Přirozeně jsme si dělali srandu ze všeho. My jsme ani ty naše tituly neoslavovali tak jak dneska všude. V klidu jsme to oslavili. Žádná veřejnost. Byla jiná doba, to se nedá srovnat. Ani ten fotbal už mě dneska tolik nezajímá, protože je úplně jiný, než jsme hráli. Někdy u toho doma usnu. /*Opět smích.*/

A: Strašně moc děkuju za Váš čas a rozhovor.

L: Za málo.

Setkání literátů U Čendy v Hodoňovicích

Dá se říct – tradičně netradiční. Již potřetí se sešli v úterý 10. června 2025 členové Literárního klubu P. Bezruče Frýdek-Místek v zahradě Hostince U Čendy v Hodoňovicích, aby si řekli své plány na léto, pokřtili nové knihy svých členů, občerstvili se právě usmaženou vaječinou a letos pozvání přijal i lašský král Zdeň Viluš I. s harmonikářem Davidem Kupkou, rovněž manželé Pobudovi, kteří jsou věrnými příznivci literátů. Netradiční setkání to bylo i v tom, že nás navštívili naši kolegové ze slovenského klubu Duria z Martina. Dost důvodů na setkání, že ano!

A začali jsme pěkně zobra – přidávali jsme se svým pobrukováním ke zpěvu Lašské hymny v podání Zdení Viluše I. a po úvodních literárních interních oznámeních začaly křty knih: Emilie Kozubíková představila přítomným a pokřtila svoji nejnovější knihu – *Hysterie historického domu* – pojednává o soužití obyvatel domu na frýdeckém náměstí a o národních událostech dotýkajících se změn ve městě a v rodinách. Milan Pastrňák požádal lašského krále, aby se spolu s ředitelkou Muzea Šenov Simonou Slavíkovou stal kmotrem jeho knihy *Laši a Lašsko*. Křtilo se šampaňským, poté pivem Radegast, který k Lašsku patří. Se svojí právě vydanou knihou *Vesmír v slabikách*, v níž se střídají básně i krátké prózy s různými tématy, se přišel pochubit slovenský kolega Ľubomír Budinský. A pak už došlo na přání oslavenců jubilentů, zpívalo se „živijó“, nechyběla dobrá nálada, lidové písničky. I žaludky přítomných si lebedily – stoly totiž byly ozdobeny pečivem sladkým i slaným a na venkovním ohništi se připravovala vaječina a také klobásky. Jídlo výborné, spláchnuté vínkem, pivem či nealkem, nálada v dobré tónině přikrášlována příjemnými hovory s přáteli, což nenechalo za mraky zahálet ani sluníčko a sem tam na pohodové tváře literátů zpod Beskyd seslalo hřejivé paprsky.

Jen těžko se loučilo a odcházelo z tak pohodového setkání U Čendy v Hodoňovicích, kde se o nás dobře postaral i personál hostince. Děkujeme všem, co ke krásnému odpolední jakýmkoliv způsobem přispěli.

Za literáty Dajana Zápalková

L: Já jsem byl jenom v roce osmdesát na olympiádě. Tam jsme vyhráli tu zlatou medaili. A za dva roky ve Španělsku na mistrovství světa. Ale tam jsme se neprobojovali z té základní skupiny. Ale díky tomu zlatu jsem mohl jít do ciziny. Moc si toho vážím, protože jsem si to tam na ten závěr užil. Byl tam úplně jiný život. To bylo ještě před rokem osmdesát devět.

A: *Kdybyste třeba tehdy mohl jet do té Prahy, určitě byste se tam uchytíl jako talent... Když jste šel do Rakouska, šel jste za prací a za tím, aby člověk mohl hrát ten fotbal by šel kamkoli, že jo...*

L: No, jo...

A: *Ale pak jste si postavil dům tady...*

L: Já jsem nakonec až tak našťvaný nebyl, že jsem nešel do Prahy, protože to všechno dopadlo dobře. Oni na mne upozornili a v Baníku jsem si myslím odehrál svoje, absolvoval jsem všechno. A vyvrcholením byly tři roky ve Vídni s rodinou. Takže vůbec nelituju. Samozřejmě nevím, jak by to dopadlo, kdybych tam šel, protože v Praze to je trošku si myslím jiné, ale...

A: *Vážíte si toho, jak to bylo potom.*

L: Přesně tak. Ve Vídni nás třeba oslovilo spousta lidí: „Proč tu nezůstaneš?“ Ale my jsme nikdo, co tam byli kluci z celé republiky... Všichni jsme jeli zpátky domů. Nevím, že by tam někdo zůstal.

A: *A zvažoval jste někdy se usadit někdy jinde v republice, nebo Vás to drželo vždycky tady?*

L: Tady, vždycky tady. Vůbec mě to nelákalo někam jinam.

A: *To je vlastně takový pěkný příklad toho, že Vás chtěli poškodit a v podstatě Vám možná ještě udělali službu. Tím, že na Vás upozornili.*

L: Na tom něco je. Za mlada jsem byl normální kluk z ulice. Tam neexistovaly nějaké reprezentace do šestnácti, sedmnácti, devatenácti, do jednadvaceti, to jsem vůbec nehrál. Vlastně jsem se ukázal až ve třidvaceti, protože jsem měl trošičku štěstí. Šel jsem do Baníku a hned se nám začalo dařit, hráli jsme dobře, dal jsem góly nějaké... Byl jsem spokojený. Pak se ale stala žloutenka a už to bylo. Protože rok je dost dlouho, když dáte pauzu. Ale od té doby jsem měl klid. Hodně jsem dodržoval tu disciplínu, dietu a všechno, co k tomu patřilo, takže si myslím, že jsem to nepodcenil.

A: *To je velmi inspirující pro ostatní lidi. A tím se dostáváme k bodu, co byste prosím lidem vzkázal, zvláště těm mladým?*

L: To je těžké. Nemůžu radit nikomu, protože to přišlo všechno samo. Já jsem pro to nedělal víc, než jsem měl. Já jsem tam chodil s radostí, s chutí. Dal jsem vždycky přednost fotbalu před vším, protože jsem měl z toho opravdu radost. Takže bych řekl do něčeho děti nenutit a nechat je, ať se ukážou, v čem by byli dobří, v čem se prosadí...

Milan Pastrňák předložil veřejnosti knihu Laši a Lašsko. Vítám každý takový počin, který se zabývá naším, v minulosti opomíjeným regionem, a podporuji vše lašské. Práce je obsáhlá, její historické uspořádání je účtyhodné. Také grafická úprava se vydařila, včetně fotografií.

Názory na dané téma se můžou různit, zejména pokud jde o dávnou dobu prehistorickou (tzv. časy „dřevní“). Knížka je již v prodeji, proto touto cestou na některá nesprávná, nebo neúplně uvedená fakta i data nutno doplnit, či na ně upozornit:

Str. 11 – Hledání Laška. **Etnografická hranice Laška a Valaška je přesně vymezená.** Viz Lašský dostavník č. 1 r. 2024 str.16–19, str. 30, 31, č. 2 r. 2024 str. 28, 29.

Str. 15 – Ty lachu – psáno malým a tvrdým l znamená nadávku, Lach s velkým a měkkým L je označení etnika.

Str. 30 – Vladyka je psán Lecho, padl, ale Frankové byli poraženi. Cansburg je nejčastěji situován u Kaniny u Kokořínského dolu.

Str. 46 - **Freiberch byl původní Místek** (1267, arcibiskup Bruno), první zmínka o Frýdku je z roku 1339 (založen těšínskými knížaty).

Str. 48 - Šlo o Valašské knížectví, Vlad byl jeho kníže.

Valaši do našich Beskyd nepřišli z Rumunska, jak se mylně opakovaně tvrdí. Byli to Slováci ze Štiavnických vrchů - hospodařící na Valašském právu. Geneticky (jak bylo v nedávné době pomocí DNA prokázáno) **ne-měli s rumunskými Valachy nic společného.**

Str. 50 – **GOROLI.** Ve Wisle (r.2011) zpívali krojovaní senioři: „...**bo staří gorole, to su pravi Laši...**“

Str. 56 – Ondraš byl zabit vlastním **OBUCHEM** (obuškem). Pojem valaška se u nás nepoužíval. I na Vsetínsku portáši z Javorníků na to mají stejný názor.

Str. 68 - Vladimír Vašek v době, kdy píše báseň o dívce hovořící moravsky (Tošonovice), se politicky v Brně velmi politicky angažoval „promoravsky“. I pojem Slezsko u něj tehdy jaksi mizí.

Str. 102 – **J. L. Mikoláš žil velkou část svého života ve Skalici** (Lašská jízba v Záhoří), kde zemřel a je také pochován.

Óndra Lysohorský (Ervín Goj) **nebyl z německé rodiny.** Ve Frýdku do roku 1918 nebylo českých škol. Vychodil německou obecnou školu. V Místku studoval na českém reálném gymnáziu, pak na německých gymnáziích ve Frýdku, Bohumíně a v Ostravě. Doma německy nemluvil, u Gojů se mluvilo „po našemu“, tj. lašsky. **Je pozoruhodné, že se neponěmčil...** (Dle prof. PhDr. Jaromíra Dvořáka, DrSc. Univerzita Palackého Olomouc).

L: A nechali mě ležet a dostal jsem žloutenku. Takže od ledna sedmdesát čtyři jsem celý rok pak nehrál. Byl jsem šest týdnů v nemocnici. Takže jsem to vydržel... Oženil jsem se na podzim... jsem měl čas... No a pak jsem zase začal a už jsem hrál všechno až do roku osmdesát tři. V Baníku jsem byl deset let. Do třiatřiceti. Ve čtyřiceti jsem jel ještě po olympiádě na mistrovství světa do Španělska za národní mužstvo. A jak jsme tam dohráli, tak jsem vlastně hned v lednu jel do Rakouska. Chtěli mě do Vídně. A tím, že jsem měl splněno, protože tenkrát se nesmělo do ciziny jenom tak... Musela jste mít buď nějaký reprezentační start nebo něco jako olympijské zlato... a já jsem měl obojí. Tak mě pustili a šel jsem do Austrie Vídeň. A tam jsme byli vlastně s celou rodinou. Děti nám tam chodily do školy. Byli jsme tam tři a půl roku. A pak už toho bylo dost, už bych tam nehrál, protože jsem měl už sedmatřicet roků nebo kolik, tak rodina jela domů a já jsem si tam ještě zařídil fotbal, kde jsem hrál za peníze, ale vždycky jsem tam jenom dojížděl. Pátek, sobota, neděle. A domů zase. Takže jsem takhle ještě pendloval. Až jak jsem měl asi čtyřicet tři, tak jsem končil. Ještě jsem mezitím hrál v klubu First Vienna. Pak ještě v klubu Gotsdorf-Marbach-Persenbeug. To byly spojené tři dědiny a to byl takový jako krajský přebor přibližně. Tam ještě šest let asi. To jsem dojížděl. Pak jsem se ještě živil fotbalem, že jsem dojížděl víkendy na zápas, trénink předzápasový a zápas. A to bylo někde na západ od Vídně, u Graze.

A: Takže do čtyřiceti tří let jste hrál fotbal. A potom?

L: To jsem přišel domů, dělal jsem nějakou dobu na Baníku. Snažil jsem se najít práci. Pak jsem byl na úřadu práce chvíli a pak jsem byl v Bílovci. Tam jsem trénoval.

A: A v Baníku taky trénoval?

L: V Baníku jsem byl takový sportovní manažer nebo takového něco. A v Bílovci jsem byl vlastně až do důchodu. Mezitím jsem ještě rok pracoval na betonárce. Protože z Baníku nás propustili. Přišli noví majitelé a všechny Baníkovce vyhodili. Nebo nevyhodili, propustili.

A: Takže vyhodili.

L: To byli lidé z Prahy, co tomu moc... no to je jedno. Tak nás propustili a každý jsme si hledali něco, kde jsme dožili. Něco jsem si našel v tom Rakousku, tak jsem si mohl tady postavit barák a tak to bylo takové příjemné.

A: A věnujete se nějak fotbalu i dodnes nebo jenom jezdíte na srazy?

L: Do covidu jsem byl v Bílovci, dva roky se nesmělo trénovat a pak už se mi nechtělo, tak jsem skončil úplně. Ale jsem v Bílovci jako člen výboru, tak tam jednou za čas chodím se podívat na fotbal. Pro zábavu.

A: A kde všude jste tedy reprezentoval naši republiku?

L: Víte, jak je to v patnácti, to člověk neví. Šel jsem tam asi proto, že tam byl brácha.

A: *A kdy jste začal s fotbalem?*

L: No, tak protože táta potom hrál a pak i trénoval i ve Vítkovicích, tak jsem tam chodil s ním a hrál jsem za žáčky už snad od osmi let.

A: *To je krásné.*

L: Já jsem se narodil doma na Ruské...

A: *Před chvilkou jste říkal, že v nemocnici... Tak Vás tam asi převezli...*

L: Asi. Ale máma rodila doma. To vím, to mi říkala. A bydleli jsme kousek od stadionu, tak jsem tam chodil od malinka.

A: *Takže za Vítkovice jste hrál „dětský“ fotbal.*

L: Ano, až do mužů. V devatenácti jsem šel na vojnu, na dva roky. Byl jsem v jižních Čechách, v Jindřichově Hradci. A jak jsem se vrátil, tak jsem musel jít pracovat. Šel jsem do Vítkovic a byl jsem hráč Vítkovic. Hrál jsem za béčko. Ale za čtyři měsíce po vojně - vrátil jsem se v létě a na podzim mě vzali do áčka Vítkovic mezi muže. Už jsem měl jednadvaacet roků. Do práce jsem nemusel chodit, to tenkrát už byla druhá liga. A tam jsem byl spokojený. A jednou, to bylo myslím před Vánoci, mně oslovila Sparta Praha. Pozvali mě do Prahy, všechno mi tam ukázali a říkali, že s nimi jedu někam do Afriky v lednu... přestup a tak dále. Ale byla jiná doba, než je dneska, takže nejvyšší z těch představitelů to zakázal.

A: *Z Vítkovic?*

L: Z Ostravska, z politiky. Nebudu jmenovat. Oni ví, kdo to je. Ještě tak trochu vyhrožoval mojim rodičům, že kdybych odešel, že si to s nimi jako vyřídí tak nějak politicky. Tak jsem zůstal doma. A asi jsem na sebe upozornil, protože mě na podzim chtěli do Baníku. Tam mě pustil, to jsem zůstal v Ostravě.

A: *A to Vám bylo kolik?*

L: To mi bylo třiadvacet. Dva roky jsem byl ve Vítkovicích, asi přibližně.

A: *A pak Baník. Celou dobu?*

L: Celou dobu.

A: *A vy jste útočník?*

L: No ano, ve Vítkovicích jsem začínal jako útočník, dokonce jsem dal docela dost gólů. Ale jak jsem přišel do Baníku, hrál jsem záložníka, mezi obranou a útokem. A tam jsem hrál docela dlouho, i když jsem měl smůlu. Přišel jsem do Baníku na podzim sedmdesát tři a hrál jsem za ten Baník a v lednu mě už kontaktovala reprezentace a jel jsem s reprezentací do východního Německa na nějaký zápas. A tam mě někdo nakop a tady mi rozbil... ještě to mám... */Ukazuje zranění na noze./*

A: *Jízvu...*

Str.103 - Po okupaci Československa v roce 1939 odešel nejdřív do Polska k tvořící se československé armádě. Učil **Ludvíka Svobodu** a další důstojníky francouzštinu. Teprve po zaboru východního Polska se ocitnul v SSSR a začal je učit rusky...

Str. 110 – Její Pastorkyňa je příběh z **Moravského Slovácka** (Gabriela Preissová), inspirována jeho lidovou písní. Liška Bystrouška je umístěna seversky od Brna – **Líšeň, Adamovské lesy**.

Str. 112 – Věrou **Šejvlovou**... s cimbalistkou **Ivou** Jílkovou. Gabriela je vnučka.

113 – Taneční soubor **Ondřejnica**.

114 – Hukvaldy, ani Kozlovice nejsou na rozhraní Lašska a Valašska. **Je to léta šířený nesmysl**. Valašský vojvoda, a především **Metylovická Beseda** prezentují lašský folklor.

Opět chyba – soubor **Ondřejnica**...

Str. 115 – Věrou **Šejvlovou**...

Str. 117 – kroj pastevecký, **horský lašský**. (František Linhart)

Str. 119 – **huňa** se nosila na horském Lašsku (horní tok údolí Ostravice), ale i v podhůří Beskyd (Janovice, Skalice).

Str. 144 – Laši nebyli původně zemědělci: „...**Lechové (Lachové) byli původně především lovci, obyvatelé lad a pastýři, nerolníci**, Polané byli rolníci. (Dr. Lubor Niederle – Slovanské starožitnosti.)

Str. 151 – Svatý duch se slaví **7 týdnů** po Velikonocích.

Str. 155 – Nejvýznamnějším dobyt看, který Laši chovali byly krávy – **v nížinném** Lašsku. V horském (hurském) Lašsku to byly také převážně ovce. **Popírání horského Lašska** – viz Lašský dostavník č.1 r. 2024, str. 14 - Věrka Šimková. Ladislav Ničman Lach byl rodák z Vyšní Mohelnice, od mládí bačoval i na Starých Hamrech. Byl to rodověrný Lach, nikdy by se nenazýval Valachem...

Str. 174 – Markrabství lašské s. r. o. vzniklo až v roce **2002**, Radim uzel byl ustanoven markrabětem téhož roku, **ne v roce 1987!**

Str. 176 – Z. V. Krulíkovský: Knížka pro každého Lacha (2006) byla vytištěna ve Frýdku-Místku.

Knihla Lašsko – etnografický a kulturní region Moravy a Slezska (2007) byla vytištěna v Českém Těšíně. Obě vydalo Markrabství lašské s. r. o.

Možná je toho ještě víc, uvedl jsem jen to, na co jsem v historických a etnografických souvislostech při čtení přišel. Autor koncem minulého roku se mnou připravovanou publikaci konzultoval. Škoda, že jsem se k definitivnímu textu nedostal ještě před vytištěním...

Z. V. Krulíkovský

HOMO NEANDRTALIS – jeskyně Oblazowa

Bumerang starý 30 000 let

Nejstarší bumerang světa má tvar půlměsíce, oba konce jsou špičaté, je z mamutiho klu. Nalezl jej v roce 1985 archeolog **Pawel Valde-Nowak** v jeskyni OBLAZOWA v polských Karpatech. Ve starší době kamenné obývali jeskyni neandrtálci (100 až 30 tisíc let př. n. l.). Bumerang má dle Nowaka 30 000 let, byl 71 cm dlouhý, v průměru měl něco přes 5 cm. Vážil 1 kilogram. Překvapivá je jeho dokonalost. Co s ní neandrtálci asi dělali? Nebo to byl již homo sapiens? Německý archeolog Dietrich Evers zkoumal jeho výkonnost. Vyrobil přesnou repliku z epoxydové pryskyřice a zjistil, že doletí velmi daleko a je velmi přesný. Na základě ohromujících výsledků experimentu tvrdil, že bumerang z jeskyně OBLAZOWA je výsledek dlouhé tradice (!) ve výrobě a používání těchto zbraní. Většina známých bumerangů je ze dřeva, tento je z mamutiho klu. Navíc je velmi propracovaný a výkonný. Bumerang je spojován hlavně s australskými domorodci, je však dokázáno, že vznikl na různých místech světa - ve starověkém Egyptě, v Africe, v severní Americe i v Evropě. Při letu využívá jevů složitě kombinující vyspělou aerodynamiku a další fyzikální zákony. Kde na to vzali dávní lidé znalosti? Jak je možné, že na to přišli na tolika místech světa nezávisle na sobě? Ten nejstarší z jeskyně Oblazowa je však nejdokonalejší. Švýcarský záhadolog Erich von **Däniken** věří, že je to zásah dávných návštěvníků z vesmíru...

Enigma - dle Petry Müllerové

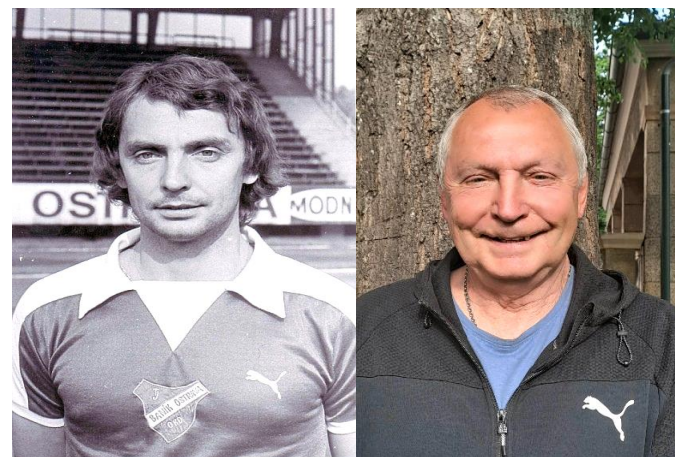
To není Oblazowa, to je na Mysliku. Foto A. Glac.

18.

Libor Radimec

nar. 22. 5. 1950

Bývalý československý fotbalový obránce, reprezentant a držitel zlaté medaile z Olympiády roku 1980, vítkovický útočník, záložník klubu Baník Ostrava... a hlavně velký sympaták

A: Je mi velkým potěšením, že i s Vámi mohu dělat rozhovor.

L: Děkuji.

A: Spousta věcí se dá vyčíst i z internetu, ale ptám se na to vždy, tak prosím, kde jste se narodil? Kde přesně?

L: Přesně v Ostravě-Zábřehu, starém Zábřehu, ve vítkovické nemocnici.

A: A Vaši rodiče pocházejí prosím odkud?

L: Maminka je rodačka odtud, ze Slezské. Bydlela pod Bazalami v havířské kolonii. A otec se přistěhoval z Roudnice nad Labem jako mladý kluk i s rodiči. Dostal tu práci. A hrál taky fotbal za Baník. Poznali se s maminkou tam, kde bydlela, a tam se i vzali.

A: Narodil jste se tedy v Ostravě a základní školu jste taky absolvoval tady?

L: Taky, chodil jsem do starého Zábřehu. Na základku. Pak jsem se dostal na hutní průmyslovku, která se přestěhovala do Havířova. Takže jsem dojížděl.

A: A to byla dobrovolná volba nebo nutnost?

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulikovská

Zahada vyřešena

Na to zna odpovídat' předni lašsky zahadolog a badatel
prof. Zenobius Balamuntus:

Po prvšy raz tři vjeděť, že zastavam teoryju našej civilizacyje, kera tudyk kejsi hromsky davne byla. U nas na tejto planetě, ni jacysi vetřelcy z inčich světv. Dyž se nalistujetě v „Knížce pro každého Lacha“ (Z. V. Krulikovsky 2006) stranku 8, tuž se dočítatě: „...jedna partyja přeci v tej hromskej zimje odolala. A při tym se z ňu už vůbec něpočítalo! Všeci se mysleli, že už je po nich... Do skalnich d'ur zalizli, s pomocu Djabla se jaksik g ohňu dostali a z tych nědobrych kislych bobuli, kerej jedine jim Stvořitel g žitů něchal, KVITU, či jak pravime KVIŤONKY, se palit' naučili... Ti Pjeruni jasni vam tym chlastanim ZMUTOVALI! Od Dryjakopitekusa, přes Rumapitekusa a inči potvory, se ež g **něandrtalčikum**, možno aji g homo sampijansovi prochlastali! Jak se vam v tych skalnich d'urach před tu zimu skovavali, piťu se furt hromsky oddavali, tak se im v tej palici **FANTASMA-GORYJE** začly robiť. Na stěnach tych jeskyni, jak včilej tym d'uram ve skale pravime, čmarali vam take bykoviny, že eště něskaj vjedci marně svoje hlavy lamu, co ty jejich čmaranice značit' maju,, Jeden taky chytrak v nich zpodobněni **MIMOZEMŠŤANUV** furt vidi...! Ožralecke halucynacie tuch opicočlovjekuv, kere Djabel na svjet přived, to su, žadni cizi lude to něbyli! „Tuž tuch se tak lechko nězbavim!“ Privil sobje Stvořitel. „**Konkurencyju tym potvoram něandertalskym zrobit' musim!**“

A tak se stalo, že na ten Boží svjet přived ludi gryfných, chytrých, robotných, chrabrych, spravedlivých a uš**LACH**tilých!!! Vitě, o kym mluvím – o nas, o **LACHACH**(!)

Nale jak se ich mjeli zbavit' bez boja a nasili? Poslali za nimi mlade robečky, ty ich obalamuntili, **BUMERANGY** (kere už Laši davne znali) **im do pracek vrazili!** Naučili je s tym hazat', nale něrekli im, že dyž se nětrefja, tuž že se potem vrati hybko zpatky k temu, co ho haže. Něandrtalčikum se bumerang podobal, šli hnedky z d'ury ven, chystali se hazat', dyž v tym se vzpomnili, že by se **KVITEM** měli posilit'... Přyhnuhli se jak se patří, porvali bumerangy a bac! Mrskali s nimi do dali po jakysik štyřnohých potforach, nale zrubani se nětrefovali, bumerangy se im vracaly nazpadek a migaly jich po palach... bo uskočit' se im jaksik nědařylo...!!! A tak se mlatili, mlatili, ež se vymlatili... A to byl konec všeckých tuch **NĚANDRTALCUV**... Koněc? Přezili v tuch našich genach pry ež 4 procenta jejich DNA. To temu, že se poněkeři z tymi našimi robami, kere tež kvitem napojili, pomuchlovali, a tak přec ich cosik v nas Lachach po nich zbylo – odolnosť protiva zimje, sila a vytrvalost', bledšy skura (plet'), a ... no ta **hromska chynt' na gořolku**...

Zdeňa Viluš Krulikovsky

První máj - Start na Pustevnách, foto A. Glac

31. 5. v Bořeticích před odjezdem, foto archiv J. P.

3. 6. Vlast v Místku – „Zpívejte lidičky“, foto V. Šatánková

10. 6. Literáti U Čendy, foto T. Prokešová